

MARK CLOOSTERMANS
CONSCIENCE
DE FINSE WEDUWE

HOUTEKIET
ANTWERPEN / AMSTERDAM

I. Nieuw Brussel

Op weg naar de eetkamer struikelde Clara bijna over de kat. Koffie schoot uit de sierlijke tuit van de kan.

'Sale bête!'

Meneer Henri Conscience, Clara's nieuwe werkgever, moedigde haar aan om zo vaak mogelijk haar Frans te oefenen. Het katje, een mager geval van een maand of zes, liep niet ver: alleen maar de trap op, tot bij de deur van de keuken.

'Iets aan de hand?' klonk het van achter de deur van de eetkamer.

Clara keek nog een keer nijdig naar het beest dat haar zat te bespieden, kinnetje tegen het hout van de bovenste trede, en greep naar de klink. Henri Conscience zat aan de eettafel bij het raam dat uitzicht bood op de stadstuin. Het gras stond er stijf van de rijp, alle planten en struiken waren winterdood. Er hing een grijs wolkendek, en daarvoor was het licht binnen van een metalige onverstoortbaarheid.

'Mes excuses, monsieur. Le chat m'a surprise. Cette bête est constamment à mes pieds.' Ze was zo beleefd om 'sale' weg te laten. 'Ik denk dat ze hier graag weg wil. Ze is op zoek naar de uitgang.'

Henri stak een kopje naar haar uit. 'Ze is gewoon haar nieuwe terrein aan het verkennen. Komt wel goed. En

zodra ze gewend is, slaapt ze driekwart van de dag, je zal het zien.'

Tegelijk keken Henri en Clara naar het plafond, hun aandacht getrokken door een gekras. 'Er is een los stuk *plancher* op mijn kamer waar ze graag aan krabt.'

De woning die Henri Conscience in Brussel uitgekoken had, was een smal, diep gebouw aan een pleintje. Hij huurde de gelijkvloerse en de eerste verdieping. De centrale gang, een nauw trappenhuis, gaf ook toegang tot het souterrain (waar een oude man woonde) en de tweede verdieping (waar twee beginnende advocaten kantoor hielden).

Op de benedenverdieping beschikte Henri over een ontvangstruimte en een eetkamer. Een trap voerde naar de keuken, die een soort tussenverdieping vormde. Van daar kon je verder naar boven, waar de twee slaapkamers en de badkamer zich bevonden.

Op het ronde pleintje voor de deur stonden een paar lindebomen en banken. Kinderen ravotten meestal rond de twee beeldhouwwerken die er slordig-ga-weg waren neergepoot. Vanbuiten zag het huis er misschien eerder somber uit, maar vanbinnen beviel het Clara zeer. De keuken had haar meteen overtuigd. De ruimte voelde beschermend, alsof je in een onderzeeër zat. Dat lag aan de groenglazen, confituurpotachtige ruitjes in de keukendeur, en aan haar lectuur van Jules Verne. Henri had haar een stapeltje Vernes gegeven, om haar Frans te oefenen.

En ze had een eigen kamer! Niets meer of minder dan een oase van rust, in vergelijking met wat ze in haar geboortestad Turnhout gewend was.

‘We moeten nog een naam voor haar verzinnen,’ zei Henri.

‘Ik denk dat het verloren moeite is, meneer,’ zei Clara. ‘Ze loopt zeker nog weg.’

‘Wat vind je van “Thérèse”?’

‘Trees?’

‘Thérèse.’

‘Mag ik vragen wat uw plannen zijn voor vandaag, meneer? In verband met het noenmaal.’

‘Zoals altijd, Clara. Ik ga even de stad in, maar ik ben terug tegen halfeen, intijds voor het eten.’

Geen plannen dus.

‘Wil je mijn kostuum klaarleggen voor vanavond? Ik ga naar De Munt.’

Dat was al de tweede keer in evenveel weken. En was het niet de opera, dan wel het theater. Henri stond op, glimlachte naar Clara en maakte aanstalten om de eetkamer te verlaten.

‘Ik verwacht de brouwer vandaag,’ zei Clara haastig.

‘Je weet waar het geld ligt.’

En of ze dat wist! Als Clara het huis verliet om boodschappen te doen, had ze tegenwoordig bankbiljetten op zak. Dat was nieuw voor haar. In Turnhout moest ze het zien te redden met muntstukken. Ze kon de biljetten voelen in haar tas, zoals je het bloed voelt kloppen in een verse, oppervlakkige snijwond.

Meneer Conscience vertrouwde haar. . . ofwel had hij geld genoeg en achtte hij het risico op diefstal verwaarloosbaar. Af en toe kwam de verleiding bij haar op om geld te stelen en ervandoor te gaan. Wat hield haar tegen? Of beter: wat hield haar hiér, bij deze introverte

jongeman van amper eenentwintig jaar, die beweerde detective te zijn maar al wekenlang geen klap uitvoerde? Die een ontvangstruimte had waar ze elke dag het stof van de meubels veegde, zonder dat er ooit een bezoeker een voet zette. Wat hield haar hier?

Ze hoorde meneer Conscience in de gang aan de klep van de brievenbus rammelen ~ het bakje liet zich moeilijk openen ~ en ze kort daarna met kracht weer sluiten. Geen post.

Vervolgens hoorde ze hem de trap op lopen, gesmoorde voetstappen op het rode tapijt, twee keer een krak! van het hout, bij de vierde en zesde trede. In zijn slaapkamer werd die ene piepende deur van de kleerkast geopend. Waarschijnlijk zocht hij zijn overjas. Hij babbelde tegen het katbeest.

Clara schuierde de kruimels van de open kranten, *L'Étoile belge* en *The Times*. Die laatste kregen ze met twee weken vertraging: *The Times* was van 18 november, *L'Étoile* van 1 december 1869. Het zouden nu gauw feestdagen zijn. Met wie zouden ze die eigenlijk doorbrengen? Noch meneer Conscience, noch zichzelf had familie in Brussel. En vrienden? Men liep hier bepaald niet de deur plat. De gedachte aan haar zus in Turnhout, en daarna aan haar overleden man, schudde ze geïrriteerd van zich af. Het verleden moest zijn mond eens leren houden.

In de Rue Montagne de la Cour kruiste Henri de betere dienstboden, die hier inkopen kwamen doen voor hun adellijke werkgevers. Een deftige dame op leeftijd kwam uit een winkel met een spoeltje zijdedraad in de hand, beende over de klinkers naar de overkant en ging een

van de duurdere bakkerijen binnen. De eigenaars van die zaken klaagden in de zomer steen en been, omdat hun klanten dan de stad uit waren en van hun kastelen genoten, maar nu was de Brusselse adel terug in hun *hôtels de maître*. De handel in de Rue Montagne de la Cour draaide op volle toeren.

Henri daalde af naar het oude centrum.

Hij herinnerde zich uit zijn kindertijd dat deze straten niet altijd zo chic waren geweest. Hier en daar zag je nog een vuile gevel of een al lang gesloten rommelwinkelteje, als echo van andere tijden.

In de Rue au Beurre stond hij een tijdje voor het uitstalraam van horlogemaker Spiraal. Zijn vader, de burgemeester van Turnhout, groot liefhebber van luxe, had hier twee keer een pracht van een uurwerk gekocht, en een staande klok. In de glimmende horlogekasten tikte de tijd kalmpjes, onverbiddelijk weg.

Alles veranderde momenteel in Brussel, en snel ook.

Hij overwoog om van richting te veranderen en de Au Bon Marché op te zoeken, het kooppaleis in de Rue Neuve. Maar hij hield het bij zijn gebruikelijke bestemming.

Het was Henri's gewoonte geworden om de kant van de werken op te gaan. De Zenne, de rivier die eeuwenlang door het centrum van de stad gestroomd had, was al half overdekt met houten stellingen en kranen. De loop van de rivier was voor de duur van de werken verlegd. Alleen de geur herinnerde nog aan het smerige water dat door deze wijk geklotst had – één lang lint van gezondheidsrisico's, hadden experts betoogd.

Burgemeester Jules Anspach had zijn kans schoon gezien. De Zenne volledig overdekken – wat een ideale

gelegenheid om de aftandse, straatarme volkswijken van het centrum plat te gooien. Prachtige, ruime boulevards naar Parijs' model zouden de stad een nieuwe aanblik geven. Waar voordien nog water kabbelde en volkswrouwen elkaar dronken te lijf gingen, zouden binnenkort mannen in slipjas flaneren, echtgenote aan de arm, kinderen op sleeptouw.

Wie zei daar dat je het nuttige niet aan het aange-name kon paren? Het gepeupel uit het centrum schoppen én je stad opwaarderen tot klein Parijs? Het was te mooi om waar te zijn.

De houten stellingen en steigers deden Henri, terwijl hij door het zand ploeterde, vaak denken aan de coulissen van een theater. Een nieuw theater, voor een nieuwe stad. De stad maakte zich op voor een première als nooit tevoren.

Van de weeromstuit kreeg Henri de indruk dat hij te vroeg in Brussel was aangekomen. Hij was een acteur die al op het podium stond, in kostuum en met grime op het gezicht, terwijl de technici nog bezig waren met de lampen, het ophangen van een geschilderde achtergrond en het neerzetten van decorstukken. Her en der klauterden werklui gehaast op de stellingen, drukdoend, allicht opgejaagd door de aanwezigheid van heren met hoge hoeden die zich over blauwdrukken bogen en elkaar de loef probeerden af te steken met expertise en ambitie.

Hij vroeg zich af of hij zich zorgen moest maken over Clara. Zij kende hier niemand. Niet dat hij van de ene vriend naar de andere liep, maar. . . Hij had hier kennissen, bekenden, geen nabije vrienden. Hem beviel dat echter wel. Niet gezien worden. Door de coulissen glip-

pen. Contact met mensen had hij al genoeg als hij een onderzoek moest uitvoeren.

Die onderzoeken toonden hem doorgaans niet de mooiste kanten van de mensheid.

Bij het passeren van de bouwput waar binnenkort de Beurs zou verrijzen, werd hij links en rechts ingehaald door metselaars met zakken pleister op hun rug. Niet iedereen had de luxe om zomaar wat rond te slenteren, wachtend op wat komen ging. Deze mannen werkten van vijf uur 's morgens tot zeven uur 's avonds. Brussel lag her en der open en het had haast om daar komaf mee te maken. Er waren natuurlijk wel mensen die zich erover beklaagden dat dingen verloren gingen ~ waar nu de bouwput voor het Beursgebouw gaapte was nog niet zo lang geleden de Marché des Récollets, waar sinds mensenheugenis de botermarkt plaatsvond ~ maar wie luisterde ooit naar de tegenstanders van verandering? De imperfecties van de wereld sprongen soms echt in het oog. Verandering leek, onder alle omstandigheden en in welke richting dan ook, de minst slechte optie.

Henri hield zich vast aan een stapel juten zakken, inhoud onbekend, en keek in de bouwput. Een wankel ladder voerde naar een doolhof van materialen, fundamenten, modderige paadjes met planken eroverheen, lichtvlekken van olielampen en donkere hoeken. Ergens klonken de scherpe tikken waarmee een beitelschijf stenen op maat hakte, in een zo regelmatig ritme dat het aan een uurwerk deed denken.

Hij verheugde zich al op de voorstelling van vanavond, al maakte hij zelf amper onderscheid tussen flanereren door de stad en in een zaal zitten. De theaters zaten

zo goed als altijd eivol. Theater was voor Brusselaars de kunstvorm *par excellence*, zeker als het spectaculair oogde. Feeëriek decors met trompe-l'oeils, de gekunstelde elegantie van de actrices. . . Het publiek laafde zich eraan. In de meeste theaters bleef tijdens de voorstelling het licht in de zaal branden. De gezichten van de mensen, het alfabet van hun lichaamstaal, het was allemaal perfect te zien en te bestuderen. Henri vond het haast boeiender dan de voorstelling zelf. Slechts af en toe wierp hij een blik op de scène, waar een toneelstuk opgevoerd werd met veel minder details en zeker minder realisme.

Eén keer was hij naar het Théâtre Séraphin geweest. Marionetten zeiden hem niet veel en bovendien, ze draaiden er het gaslicht uit als de opvoering begon. Heel geraffineerd, technisch vooruitstrevend zelfs, maar hij kon zich geen twee uur lang vergapen aan de soepele ledematen van de houten menagerie op het verhoog.

Hij ging bijna elke avond uit. Hij voelde zich nog niet thuis in het huis aan het pleintje. Na Clara's aankomst moest hij ook nog eens aan haar aanwezigheid wennen. Maakte hij zich zorgen om haar of ergerde hij zich aan haar voortdurende rondwandelen, haar niet-aflatende activiteit? Het mens zat geen minuut stil. De trappen kraakten van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. Misschien zou hij beter geld geven aan een schrijnwerker dan aan een huishoudster.

Clara scheen hem zijn gelanterfant kwalijk te nemen, maar hij kon dat zich niet aantrekken. Hij zou gauw genoeg tot actie gedwongen worden. Ergens in deze stad vond op dit moment, ongetwijfeld, een misdaad plaats. Iets met geld. Iets met corruptie rond de vele bouwplaat-

sen. Of misschien gewoon een misdaad uit gekwetste trots, iets kleinzielig dat werd opgeblazen tot passie. Een grootstad als Brussel moest krioelen van kleine en grote wandaden. Hij zou er vanzelf bij worden betrokken. En dan zou hij belangstelling voor alles en iedereen in de buurt van het slachtoffer moeten opbrengen. Dan was hij geen toeschouwer meer, verscholen in het donker van het Théâtre Séraphin, maar een speler op het toneel, alle ogen op hem gericht.

2. François Van Roosemael

Clara zat aan de keukentafel, een schrift met gelinieerde pagina's voor haar, toen er werd aangebeld. Het schrift lag opengeslagen op twee bladzijden boordevol misvormde K's. Gisteren had ze de F en de G geoefend. Meneer Conscience stond erop dat ze haar schrift verbeterde – er was, op haar tweeëndertigste, weinig overgebleven van wat ze in de lagere school geleerd had. Clara vond het allemaal een verademing. Alsof ze spierballen liet rollen die ze in geen jaren had gebruikt. Net zoals het een verademing was om eindelijk eens de deur open te maken voor iemand die niets te verkopen had. Een heuse klant.

De bezoeker reikte haar een visitekaartje aan. *'Monsieur Conscience est-il disponible? Je voudrais lui parler d'une affaire assez importante.'*

Henri nam het kaartje van Clara aan en vroeg: 'Heb je dit gelezen? Nee? Welke indruk maakte hij?'